

Natuurmonumenten zet insectenonderzoek naar eigen hand

Natuurmonumenten winkelt selectief in wetenschappelijk onderzoek. En extrapoleert vervolgens zelf de insectenstanden, om uit te komen bij een afname van 70 procent in 27 jaar tijd. “Op deze wijze omgaan met cijfers is een wetenschappelijke doodzonde”, concludeert Piet van der Aar, onderzoeker voor STAF. Van der Aar toetste een bewering in de campagnekrant van Natuurmonumenten, die stelt dat maar liefst 70 procent van alle insecten is verdwenen.

In de campagnekrant van Natuurmonumenten (voorjaar 2020) wordt melding gemaakt van een afname van 70 procent van alle insecten in Nederland.

Piet van der Aar, onderzoeker voor STAF, gaat op zoek naar de bron van deze bewering. Natuurmonumenten blijkt zich te baseren op een wetenschappelijk onderzoek, waarin langjarige insectentellingen in twee natuurgebieden zijn bestudeerd. Het gaat om natuurgebied De Kaaistoep (Noord-Brabant) en een natuurgebied bij Wijster (Drenthe). Volgens Natuurmonumenten tonen deze studies aan dat het aantal insecten in de afgelopen decennia met zo'n 70 procent is afgenomen.

Voor Natuurmonumenten waren de uitkomsten van het langjarige insectenonderzoek in het Duitse Krefeld aanleiding om ook in Nederland te gaan kijken naar de ontwikkelingen. In Duitsland werd een afname van 70 procent van de insecten geconstateerd

in 27 jaar tijd. Natuurmonumenten komt ook voor Nederland uit op een dergelijke afname, door creatief om te gaan met gegevens uit wetenschappelijk onderzoek.

CREATIEF DATAGEBRUIK

Klopt de conclusie van Natuurmonumenten, dat de insectenafname in Nederland ook rond de 70 procent ligt? “Nee”, stelt Piet van der Aar resoluut. “De wetenschappelijke studie waarop Natuurmonumenten zegt zich te baseren, onderbouwt die 70 procent niet. Natuurmonumenten schrijft onder meer dat 5 van de 6 insectensoorten zijn afgenomen, terwijl het wetenschappelijke onderzoek waarop Natuurmonumenten zich baseert, spreekt over de teruggang van 3 soorten. Daarnaast heeft Natuurmonumenten de cijfers uit het relatief kortlopende Nederlandse onderzoek zelf geëxtrapoleerd naar een periode van 27 jaar, om een vergelijking te kunnen maken met het Krefeld onderzoek.” ▶

Biodiversiteit neemt af

De biodiversiteit komt steeds meer onder druk te staan. We verliezen in Nederland planten, dieren en landschappen die uniek zijn in de wereld. Landschappen worden meer en meer gladgetrokken, waardoor er minder ruimte is voor de natuur. Zo is maar liefst 70 procent van alle insecten verdwenen. Maar insecten zijn niet de enige slachtoffers. In ons land is nog maar 15 procent van de oorspronkelijke natuur over. Steeds meer dieren komen hierdoor in de verdrukking. Kijk op pagina 2.

In de campagnekrant van Natuurmonumenten (voorjaar 2020) wordt melding gemaakt van een afname van 70 procent van alle insecten in Nederland.

Piet van der Aar onderzocht voor STAF of Natuurmonumenten de juiste conclusies heeft getrokken uit het wetenschappelijke onderzoek. Dat blijkt niet het geval.

Volgens de perspublicatie van Natuurmonumenten ‘Alle beestjes helpen’ was de stand van de haften (eendagsvliegen) in 27 jaar tijd met 98 procent teruggelopen, terwijl in het onderliggende wetenschappelijke onderzoek (van Caspar Hallmann en anderen) de stand van deze populatie stabiel wordt genoemd. In de periode van 2009 tot 2017 is de populatie haften zelfs licht stijgend. De verschillen ontstaan door creatief datagebruik door Natuurmonumenten. Het insectenonderzoek in de Kaaistoep vond plaats over een periode van 1997-2017 voor 2 insecten soorten, voor 4 andere over een periode van 12 jaar (gemeten werd in de jaren 2006 en 2009 t/m 2017. In 2007 en 2008 werd niet gemeten). Alleen in de laatste 9 jaar waren de cijfers in opeenvolgende jaren beschikbaar.

Wetenschappelijk dus volkomen juist om alleen die cijfers te gebruiken. Natuurmonumenten nam echter ook de meting in 2006 mee (dit jaar liet een relatief hoge insectenstand zien) en extrapoleerde de cijfers bovendien naar een periode van 27 jaar. “Dit is een wetenschappelijke doodzonde”, aldus Van der Aar.

Iets vergelijkbaars vindt plaats voor de gaasvliegen. De onderzoekers vonden de trend in hun aantallen te onduidelijk om een eenduidige conclusie te trekken. Natuurmonumenten lukt het wel om uit dit onderzoek een conclusie te trekken: voor de gaasvliegen is de teruggang 72 procent. De over all afname van insecten die door Natuurmonumenten wordt becijfert op 70 procent in 27 jaar, valt niet te trekken uit de gegevens die Natuurmonumenten zegt te hebben gebruikt.

Die 70 procent is overdreven.

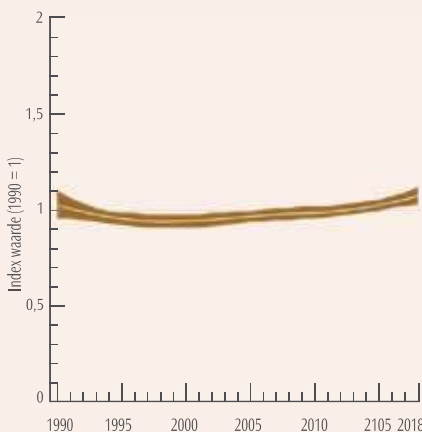
Het wetenschappelijk artikel noemt zelf als de gegevens terug worden geëxtrapoleerd naar een periode van 27 jaar een teruggang van de kevers met 42 % en de nachtvlinders van 61 %. Van de andere 4 soorten kon van 3 geen teruggang worden berekend. Dat waren ook cijfers over de laatste 10 jaar.

Opmerkelijk is dat de wetenschappers die het onderzoek rapporteerden aan Natuurmonumenten schrijven dat terughoudend moet worden omgegaan met het veralgemeniseren van de bevindingen. Het onderzoek betrof slechts 2 locaties.

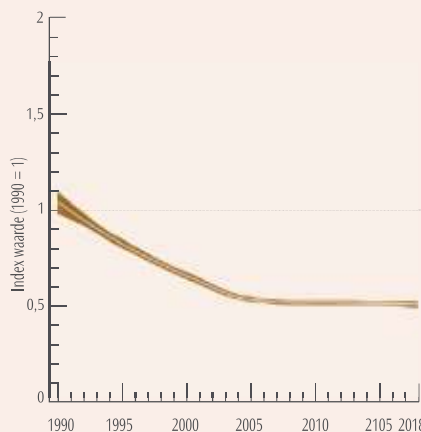
SOORTENSTAND SINDS 2005 GEMIDDELD STABIEL

Tussen 1990 en 2005 is er sprake van een afname van insecten, constateert Van der Aar op basis van het Living Planet Report Nederland “Natuur en landbouw verbonden” (Wereld Natuurfonds 2020). De omvang van populaties van diersoorten op het land nam tussen 1990 en 1995 gemiddeld af met 15 procent, maar bleef de laatste twintig jaar stabiel (CLO, 1579). Er zijn iets meer soorten achteruit gegaan dan vooruit (92 achteruit, 84 vooruit). “In bossen wordt een relatief stabiele soortenstand waargenomen sinds 1990 (figuur 1). In open natuurterreinen blijkt er sprake van een fors dalende trend tussen 1990 en 2005, die daarna stabiel is (figuur 2). In agrarische gebied is er een gestadig afnemende trend, maar onbekend is of deze trend is gecorrigeerd voor de afname van landbouwareaal (figuur 3). ■

Figuur 1: Bossen

Figuur 2: Open Natuurterrein

Figuur 3: Landbouwgebied

